УКРАЇНА

ПАСПОРТ

Об'єкт культурної спадщини

Ансамбль споруд пошти. Службова будівля поштової станції.

(найменування об'єкта)

Вид	Тип	Категорія пам'ятки
Архітектура та містобудування	ансамбль	Національного значення

1. Дата утворення об'єкта:

1829 - 1830 рр.

2. Місце знаходження об'єкта:

Бульвар 50-річча Перемоги, 43-а, м. Біла Церква Київської області

3.Охоронний № пам'ятки:

Ох. № 910/5

4.Дата і № рішення, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

Постанова Ради Міністрів УРСР від 06.09.79. № 442

5. Наявність охоронних дошок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок:

Охоронна пластикова дошка нового зразка «Службова будівля поштової станції. Ох. № 910/5».

6.Власник:

балансоутримувач – Білоцерківський вузол поштового зв'язку, відділення № 17.

7.Користувач:

орендарі: – приватне підприємство «НЕОН», дитектор Щевченко В.І.; – ФОП Фрідман Ю.І., власник кафе «Стара пошта».

8.Охоронний договір:

Охоронний договір: № 12/02-09 від 04.08.2011.

9.Функціональне використання:

Сучасне	Первісне	Інші (протягом часу існування об'єкта)
Пошта, кафе, офісні приміщення.	Службова будівля поштової станції.	Квартири для чиновників поштового відомства, пошта.

10. Історичні дані про об'єкт:

З початку XIX ст. Біла Церква поступово набуває значення вузлового центру поштового зв'язку. З 1805 року на поштовій дорозі Москва – Біла Церква – Одеса починають будувати поштові станції. Поштова станція в Білій Церкві була збудована в 1829 (1825?) – 1836 рр. власниками міста магнатами Браницькими. 25 лютого 1829 року «главноначальствующий над почтовым департаментом» надіслав до Білої Церкви наказ побудувати замість тимчасової, постійну поштову станцію. І в березні 1830 року було повідомлено Київському військовому губернаторові про відкриття замість тимчасової, постійної поштової експедиції.

Поштові правила вимагали від експедиції «задля уникнення зволікання» тримати день і ніч три-чотири готових до відправки запряги коней і двох поштарів «в усьому одягнених».

На відміну від інших станцій, що будувалися за типовими проектами, поштова станція в Білій Церкві побудована в класичному стилі за індивідуальним проектом невідомого архітектора.

Комплекс поштової станції розташований обабіч однієї з головних магістралей міста і займає площу близько 1,6 га. Функціонально комплекс поділений на дві частини. Перша, парадна, складається з поштового будинку, готелю і ямщицької. Поштовий будинок, готель і ямщицька, утворюють курдонер. У другій частині розміщені стайня, кузня та каретна, вони розташовані із західної сторони поштового двору. Замикає ансамбль будинок доглядача. Цегляний поштовий будинок було побудовано в 1830 році. Про це свідчать цеглини з клеймом «1830», які були знайдені при проведенні ремонтних робіт в будівлі. В 2000 році при встановленні гідроізоляції в будинку ямщицької були знайдені дві цеглини з клеймом «1836», що може слугувати датуванням будівель.

В 1844 році ансамбль будівель був пошкоджений при пожежі і відбудований у 1848 р. В готелі поштової станції в 1857 (1858?) році зупинявся Т.Г. Шевченко. В повісті «Прогулка с удовольствием и не без морали» він описує свій приїзд до Білої Церкви.

Будівля каретної, судячи по вигляду цегли і позначках на знайдених фрагментах: «9 Н», була побудована пізніше, у другій половині XIX ст.

Наприкінці XIX ст. поштова станція потребувала ремонту і перепланування. На той час будівлі використовували під житлові приміщення чиновники Білоцерківської поштово-телеграфної контори. Для обстеження будівель і складання кошторису до Білої Церкви направили молодшого архітектора Миколу Івановича Яскевича. Ремонтні роботи проводились в 1896 – 1899 роках. Нагляд за роботами проводив молодший інженер Віктор Павлович Моцок.

11. Відомості про сучасний стан об'єкта:

Розташування	Ансамбль будівель поштової станції розташований обабіч

об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	однієї з головних магістралей міста – сучасного бульвару 50-річча Перемоги, 41 – 45, 51. Споруди пошти займали значне місце в об'ємно – просторовій композиції вулиці і відповідно впливали на планування і забудову прилеглих районів. Службова будівля поштової станції – займає центральне місце на парадному дворі поштової станції.
Ландшафт	Ландшафт спокійний.
Опис об'єкта	Службова будівля поштової станції. композиційно є головною будівлею і розміщується центрі парадного двору. Будинок цегляний, має одноповерхову середню частину з фланкуванням двоповерховими ризалітами з чотирьохколонними портиками тосканського ордеру. З боку двору і до ризалітів примикають одноповерхові пізніші прибудови. Стіни завершуються класичним фризом. Вікна обрамлені прямокутними наличниками. Первісне планування майже не змінилось, будівля і зараз використовується під відділення зв'язку. Під будівлею розташовані підвальні приміщення, що не використовується. Розміри будівлі 42,28 м. х 22,16 м.
Перебудови, втрати й історичні нашарування	На протязі років внутрішнє планування будівель та їх призначення змінювались багато разів тому, за відсутності креслень, неможливо встановити первинний внутрішній вигляд будівель. З архівних документів відомо, що наприкінці XIX ст. при проведенні ремонтних робіт в будівлі будинку поштової станції і флігеля (готелю ?) були замінені віконні рами, підвіконні дошки і двері. Були перекладені голландські і руські пічки, від яких на сьогодні майже нічого не залишилось. Була відремонтована штукатурка у всіх приміщеннях. На другому поверсі будинку поштової станції частково збереглася штукатурка стін та стелі, виконана по очерету.
Наявність творів мистецтва та їх опис	відсутні

Опис території об'єкта	Територія Поштової станції займає площу близько 1,6 га. Наприкінці XIX ст. навколо території було встановлено дерев'яний паркан з цегляними оштукатуреними стовпчиками. До нашого часу паркан не зберігся. В зв'язку з активною забудовою міста в XX ст. була зруйнована дренажна система, яка дозволяла відводити ґрунтові води від будівель станції. Рівень дорожнього покриття по бульвару 50-річча Перемоги вище рівня території Поштової станції. Ці фактори призвели до підйому ґрунтових вод і замоканню фундаментів і підвальних приміщень будівель.
Загальна оцінка технічного стану об'єкта, дата, № акту технічного стану	Фундамент стрічковий з тесаного каменю Технічний стан – задовільний. Цоколь оштукатурений, в задовільному стані. Відмостка з асфальтобетону. Технічний стан – задовільний. Підвальне приміщення підтоплюється грунтовими водами. Стіни цегляні, вкриті штукатуркою. Технічний стан – задовільний. Карнізи, облічкування вікон в задовільному стані. Колони цегляні, оштукатурені. Технічний стан – задовільний. Конструктивні елементи даху історичні, залишені без змін. Покрівля з асбоцементного шиферу, що укладений на первісну залізну покрівлю. Технічний стан – задовільний. Водозливні труби в задовільному стані, в окремих місцях потребують ремонту. Міжповерхові перекриття виконані з дерев'яних балок. В окремих місцях незначне просідання підлоги з незначним нахилом, який утворився внаслідок просідання стін і фундаменту. Підлога – на першому поверсі в приміщеннях пошти і кафе підлога з керамічної плитки, в інших приміщеннях підлога з дерев'яних дошок, вкрита лінолеумом, в приміщенні кінозалу – ковроліном. Стан підлоги задовільний. Стіни оштукатурені і пофарбовані. Технічний стан – задовільний. Стелі оштукатурені по очерету та по дранці, в більшості приміщень встановлені підвісні стелі з сучасних будівельних матеріалів. Вікна – частина віконних рам деревяні, частина – замінені на металопластикові. Технічний стан – задовільний. Двері – більша частина дверей замінена на сучасні. Технічний стан – задовільний. Акт обстеження технічного стану Службової будівлі поштової станції складено 22.04. 2011 р.
Наявність інженерних	Лінії електропередач, освітлення. В будівлі пошти опалення автономне. Водопостачання– від

мереж та інженерного обладнання	центрального водогону.. Централізована каналізація відсутня.
Дата і № довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації яка провела оцінку, вартість в гривнях	майнова цінність 22 98 400 грн. Оцінка проведена ТОВ НВФ «Універсал» в 2008 р.

12.**Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):**

Станція поштова (мур), готель (мур), ямщицька (мур), дім станційного доглядача(мур), кузня (мур), стайня (мур), каретна (мур).

13.**Територія об'єкта:**

Площа	Територія об'єкту займає площу близько 1,60 га,
Опис меж території об'єкта	Територія об'єкту з північного боку межує із землями загального користування – бульваром 50-річча Перемоги, з південного боку межує з промисловими будівлями пошти (гаражами, складськими приміщеннями), з гаражним кооперативом «Шинник», житловою забудовою міста. Із заходу і сходу розташовані промислові будівлі.

14. **Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта:**

Якості об'єкта завдяки яким він набуває культурної цінності як пам'ятка	Комплекс будівель пошти являє собою приклад чудово збудованого і добре збереженого ансамблю громадських будівель початку XIX ст. Будівлі ансамблю пошти характеризуються, притаманними класичному стилю, спокійною діловитістю і чітким функціональним призначенням кожної будівлі.

15. **Зони охорони пам'ятки:.**

Організація-розробник науково-проектної документації	Науково-дослідний інститут «УкрНДІпроектреставрація»; Державне підприємство «Науково-дослідний і проектний інститут Містобудування».
Дата розробки науково-проектної документації	1992 р. 2008
Дата і № документа про затвердження науково-проектної документації	Затверджено рішенням Білоцерківської міської ради за № 879 від 12.11.2008 р.

Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	Межі зон охорони комплексу будівель Поштової станції розроблені при виготовленні Історико-опорного плану м. Біла Церква і охоплюють територію Поштової станції разом з сучасними господарськими будівлями пошти.

16.Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкті:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце знаходження інв. №

17. Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Виконавець	Підрядна організація

18.Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	відсутні
Іконографічні матеріали	відсутні
Архівні матеріали	1. ЦДІА в Києві – Ф. 533. – оп. 3. – спр.483. – 1830. 2. ЦДІА в Києві – Ф. 442. – оп. 1. – спр. 5866. – 1844. 3. ДАКО. – Ф. 1. – оп. 295. – спр. 28976. 4. ДАКО. – Ф. 1. – оп. 295. – спр. 24202. 5. ДАКО. – Ф. 1. – оп. 232. – спр. 310. – 1898. 6. ДАКО. – Ф. 1. – оп. 235. – спр. 132. – 1899.
Бібліографічні матеріали	7. Біла Церква. Шлях крізь віки. – Біла Церква. 1994. 8. Костомаров Н. Поездка в Белую Церковь. // Киевская старина. – К. 1882. – май, Т.II. 9. Материалы к своду памятников истории и культуры народов СССР. Украинская ССР. Киевская область. (Раздел архитектура и градостроительство. – К. /ВНИИТАГ/ 1990. 10. Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. – Т.1. – К. 1983. – ст. 127. 11. Перерва В. Графи Браницькі: підприємці та меценати. – Біла Церква. 2010. – ст. 74. 12. Срібняк М.Л., Федотов В.М. Біла Церква. – К.1966. 13. Федотов В.М. Біла Церква: нотатки архітектора міста. – Біла Церква. 1998. 14. Шевченко Т. Г. Прогулка с удовольствием и не без морали. // Зібрання творів: У 6 т. — К., 2003. — Т. 4: Повісті. — ст. 208-326.

19. **До паспорта додаються графічні матеріали та фотофіксація:**

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план (ситуаційна схема)	1	1858	Матеріали Білоцерківського краєзнавчого музею.
	1	1979	Управління архітектури та містобудування м. Біла Церква
	1	2007	ДНВП «Картографія»
	1	2008	ДП «Науково-дослідний і проектний інститут Містобудування».
Обміри:			
Плани	1	2002	Управління архітектури та містобудування м. Біла Церква
Фасади			
Розрізи			

Фотофіксація

Фото загального вигляду	1	2012	Бреяк О.В. Ковальська Ю.І.
Фото фрагментів	1	2012	Бреяк О.В. Ковальська Ю.І.
Фото деталей			
Фото інтер'єрів			

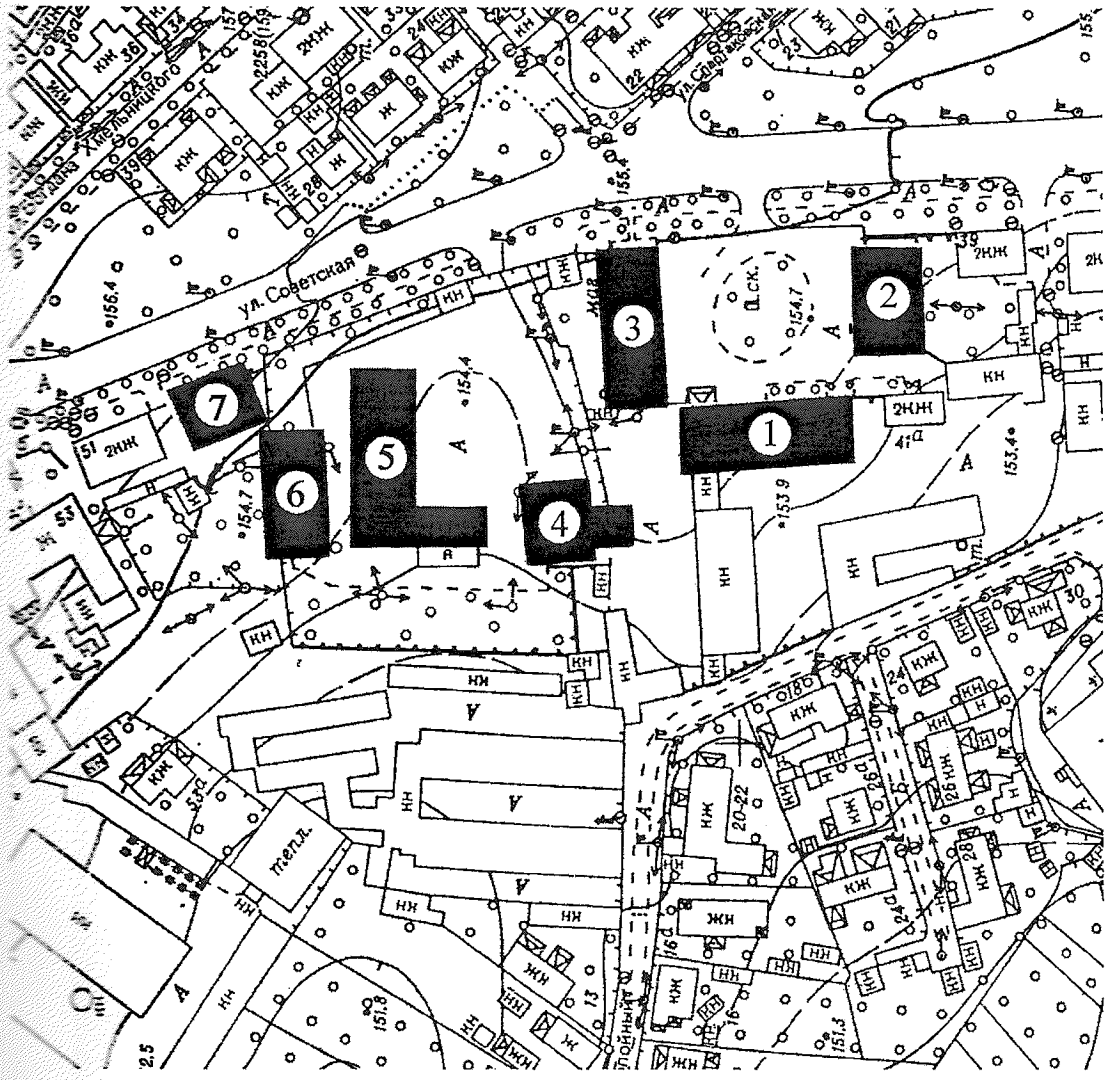
Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Завідувач відділу краєзнавства Київського обласного центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини КОДА	Інженер – будівельник	Бреяк О.В.		09.04.2012 р.

В.о. начальника управління культури і туризму
Київської обласної державної адміністрації
Подолянець І.І.

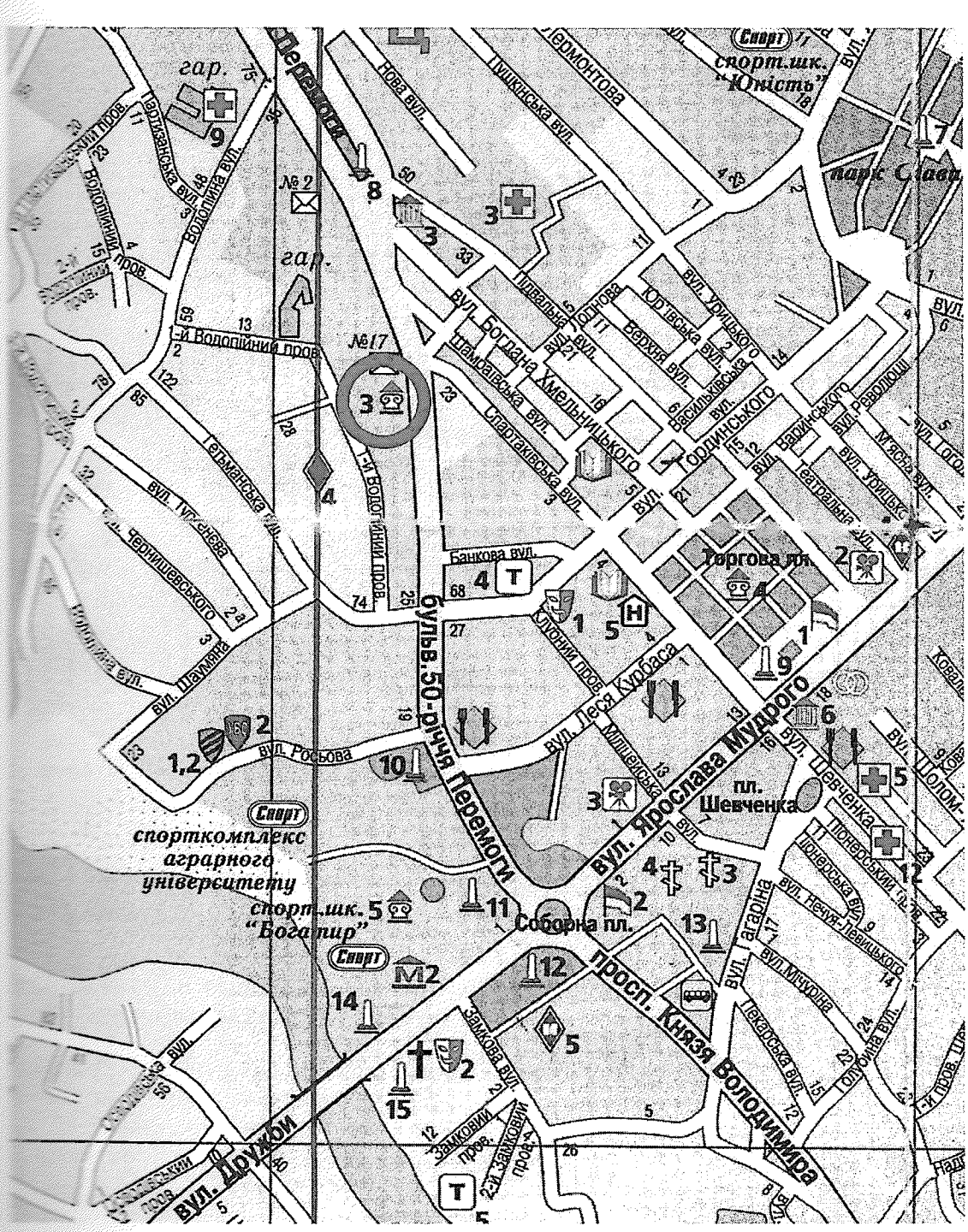

Розташування ансамблю споруд пошти
в м. Біла Церква на карті 1858 р. (за матеріалами Білоцерківського краєзнавчого музею).

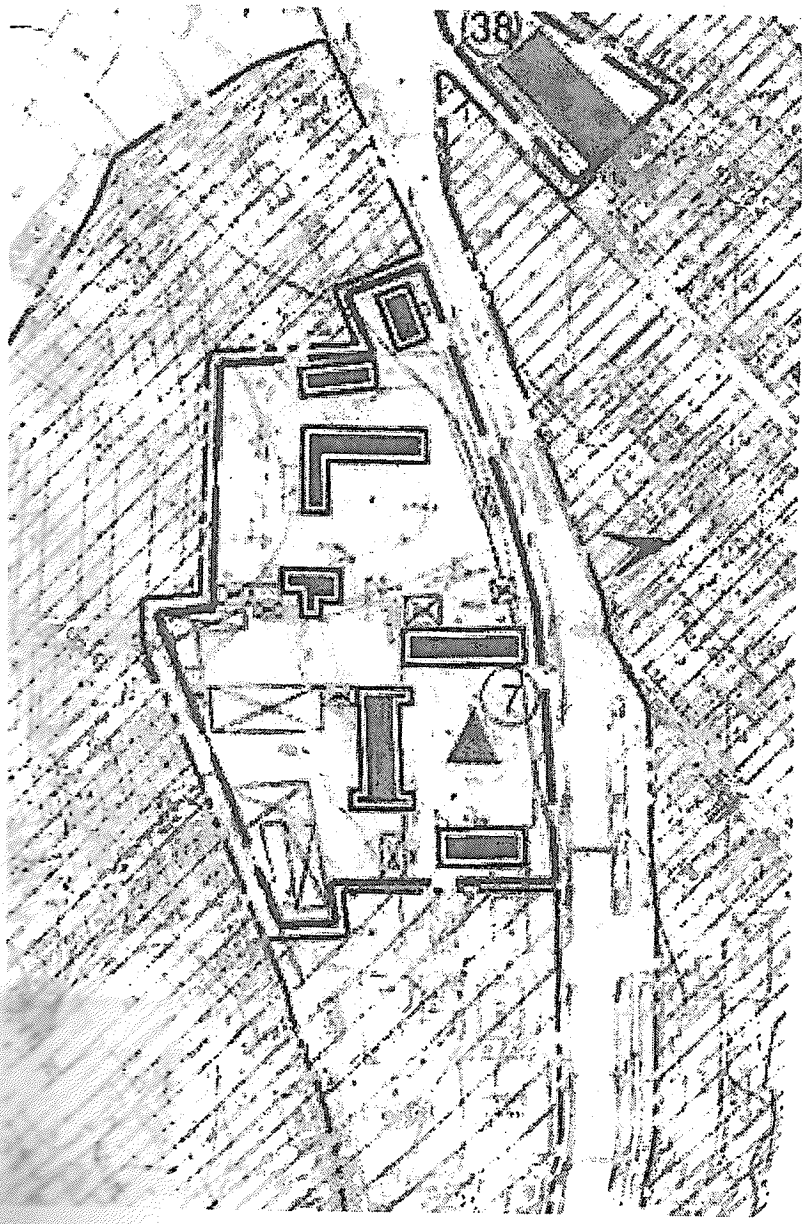

Розташування ансамблю споруд пошти
в м. Біла церква на карті 1979 р.

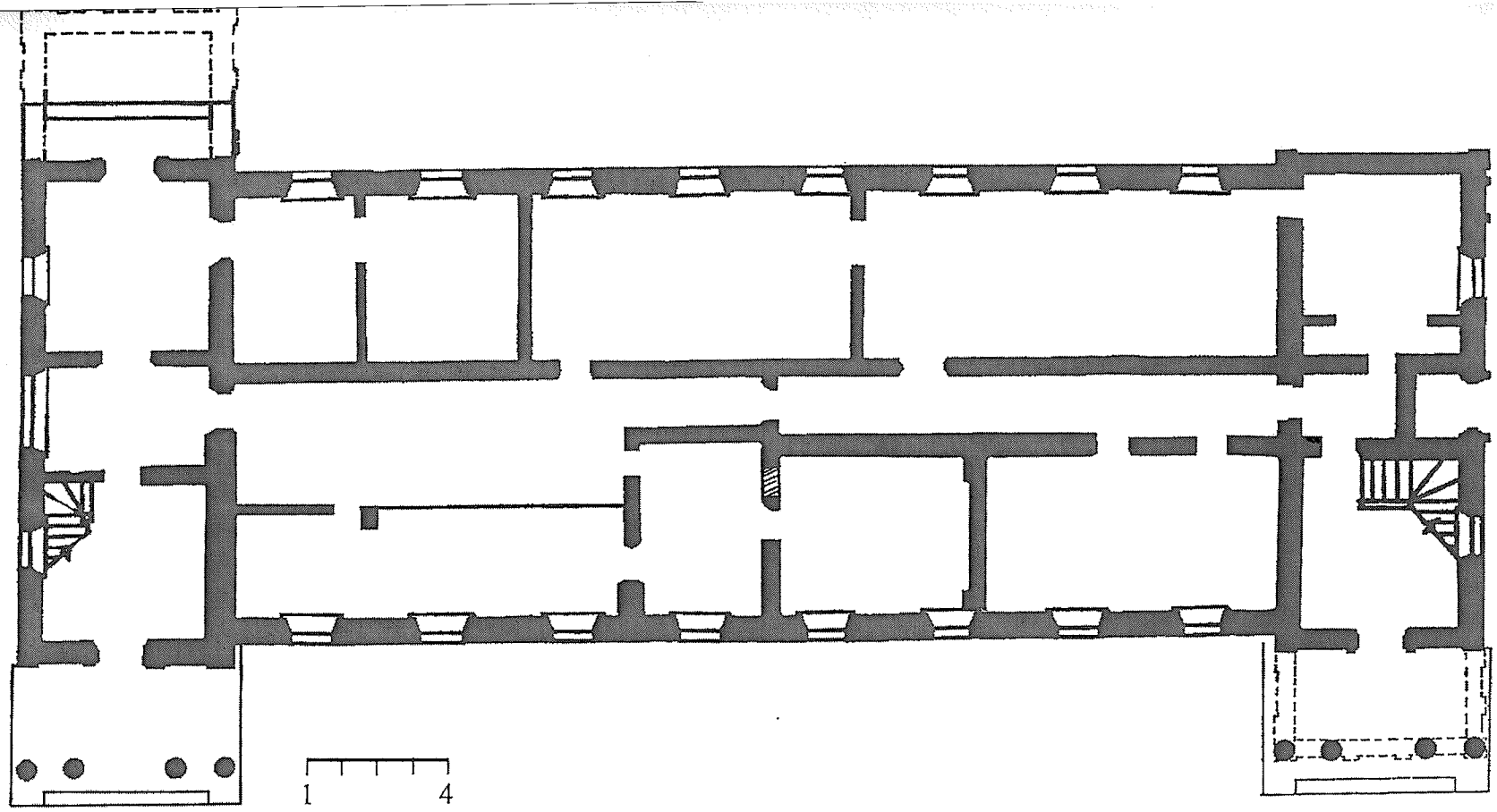
1. Поштова станція
2. Готель.
3. Ямщицька.
4. Кузня.
5. Стайня.
6. Каретна.
7. Будинок доглядача.

Розташування ансамблю споруд пошти
в м. Біла Церква на карті 2007 р. (під № 3).

Охоронна зона ансамблю споруд пошти
на історико-опорному плані м. Біла Церква 2008 р.

Ансамбль споруд пошти. Службова будівля поштової станції.

1.Службова будівля поштової станції (ох № 910/5). Вигляд з північного сходу.
Фото Бреяк О.В.